

25 augusti 2023

Energimarknadsinspektionen

Box 155

631 03 ESKILSTUNA

Sökandens referens: [REDACTED]

Telefon: [REDACTED]

E-post: [REDACTED]@vattenfall.com

Ang. 2022-102791/ 2022-102793**Komplettering av ansökan om nätkoncession för en ny 170 kV kraftledning i luftledningsutförande från Grundfors till Risliden, i Vilhelmina och Storumans kommuner, Västerbottens län.**

Vattenfall Eldistribution AB vill härmed komplettera ansökan i enlighet med er begäran.

Allmänt

1. *Vi vill att ni översiktligt beskriver vilken omgivningspåverkan och vilka tillkommande miljöeffekter de nya stationerna ger.*

Planerad station Risliden kommer att vara synlig för förbipasserande trafikanter på väg 360 längs en kort sträcka och påverkar därmed aspekten landskapsbild, den tillkommande miljöeffekten bedöms sammantaget vara obetydlig för aspekten. Stationsområdet planeras till en yta som utgörs av produktionsskog med lågt naturvärde. Inför byggnation av stationen kommer befintlig skog inom planerad stationsyta att avverkas. Tillkommande miljöeffekter på aspekterna naturmiljö och markanvändning bedöms bli mycket små. Planerad station kommer att placeras i nära anslutning till väg 360. Sökanden kommer att ansöka om tillstånd enligt 39 § väglagen (1971:948) för att ansluta en enskild körväg mot allmän väg.

Ledningen kommer även ansluta två stationer tillhörande vindkraftsparkerna (som byggs och drivs inom vindkraftsprojekten - stationerna Per-Ollesbrännan och Simiskilä). Stationerna kommer att byggas med anledning av bland annat nu ansökt ledning.

Vid anslutningspunkterna Per-Ollesbrännan och Simiskilä avslutas Sökandens ledning och medför inga tillkommande miljöeffekter. Sökanden planerar att bygga aktuella ledningar till följd av planerade vindkraftsprojekt, ledningarna ansluts till de av vindkraftsbolaget utpekade anslutningspunkterna.

2. *Ni behöver lämna en tydligare förklaring med ett utförligare resonemang till varför samebyns förordade alternativ via Åliden valts bort med tanke på de synpunkter samebyn har på den aktuella sträckningen. Vad är de tekniska svårigheterna mer konkret och vilken merkostnad kom ni fram till i er utredning? Fanns det andra omständigheter som förhindrade den sträckningen?*

Utöver vad som angivits i ansökan under avsnitt 4.5 så kräver ett sådant långt spann över Umeälven mycket stora stolpar och därmed en omfattande grundläggning, detta utförande har ej detaljprojekteras men har erfarenhetsmässigt bedömts innebära omotiverade kostnader.

Alternativet innebär en merkostnad på uppskattningsvis 25 miljoner SEK. Flera ledningar går ut från Grundfors och vidare norrut vilket innebär att flertalet ledningar av olika storlek måste korsas för att kunna bygga detta alternativ, se Figur 1. Projektet skulle i ett sådant fall kräva ombyggnation av bland annat Svenska kraftnäts ledningar vilket är både kostsamt och tar mycket tid. Det långa sjöspannet som skulle krävas över Umeälven kan innebära att annan lintyp än den

planerade krävs och specialkonstruktioner krävs för respektive stolpplats vid älven. Ur ett underhållsperspektiv under ledningens livslängd så blir det avsevärt försvårat med tanke på de konstruktioner som krävs för ett sådant alternativ.

Sökanden ser även en risk att det långa spannet kan innebära att det blir en omöjlighet att hålla planerad opto i funktion då linvibrationer blir väldigt svåra att förebygga, vilket i sin tur medför att de känsliga glasrören krackelerar och tappar funktionen.

Figur 1. Ansökt sträckning och omgivning kring Grundfors kraftstation och Grundfordsdammen. Ortofoto ©Metria

I bedömningen har även uppgifter från Länsstyrelsen gällande höga naturvärden vägts in, dessa naturvärdesobjekt är dock inte offentliga och har därför inte presenterats i kartor i aktuell MKB. Objektet är beskrivet som ett kärnområde inom ekoparken av Länsstyrelsen. Även uppgift om sekretessklassad rovfågel-häckning i området har gjort att Sökanden bedömt detta alternativ som olämpligt, se Sekretessklassad bilaga till ansökan. Sökanden bedömer även att en sträckning över älven uppströms Grundfordsdammen medför en större risk för fågelkollisioner än ett alternativ nedströms dammen, där dammväggen utgör ett väl synligt hinder som fåglarna tar höjd över.

Ett alternativ över Åliden skulle innebära en ca 1,5 km längre sträcka än förordat alternativ och en ca 500 m längre sträcka inom ekoparken. Sträckan inom ekoparken bedöms vid ett sådant alternativ inte kunna sambyggas i stålstolpar som förordat alternativ, utan skulle innebära att ledningarna måste byggas parallellt i portalstolpar vilket kräver en bredare ledningsgata.

3. *Beror planerad flytt av befintlig 45 kV-ledning på den nu ansökta ledningen? Om så är fallet vill vi att ni förtydligar vilken befintlig 45 kV-ledning det avser (anläggningsnummer). Hur långt har ni kommit i planerna för ledningsflytten - vart ska den flyttas? - när ska den flyttas? - hur stor del av befintlig ledning gäller det?*

Ja, flytt av ledning har aktualiserats för att möjliggöra att nyttja befintlig ledningsgata och därmed minimera intrång i ekoparken och rennäringens kärnområde. Aktuell ledning har anläggningsnummer 10952 och Sökanden arbetar med underlaget för att kunna ansöka om återkallelse av aktuell koncession. Ledningen ska raseras i samband med att planerade ledningar från Grundfors till Risleden tas i drift. Den aktuella 45 kV-ledningen är tänkt att ersättas med en lokalnätmatning från planerad transformatorstation Risleden, vilket innebär att Sökanden avser att återkalla koncession 10952 på sträckan Grundfors till Ekorriden.

Miljö

4. *Kommer fundament även användas på andra delar längs sträckningen? Beskriv i så fall hur de utformas och vilken eventuell påverkan de medför på miljön.*

Fundament kan bli aktuellt där så krävs för långa spann, om så krävs och på vilka platser blir klart först i detaljprojekteringen efter markundersökning. Åtgärden omfattar att en fundamentgrop schaktas i vilken betongfundamentet gjuts, alternativt kan ett prefabricerat betongfundament användas. Resning av ledningsstolpar sker med hjälp av entreprenadmaskiner och stolparna bultas fast i fundamenten. De schaktmassor som uppkommer används som återfyllnad runt stolparna. Påverkan på naturmiljön uppstår runt stolplplatsen vid grävningssarbete/schaktning och nyttjande av betong innebär att icke-förnyelsebara naturresurser kommer att användas. Se även beskrivning under punkt 5 nedan.

5. *Beskriv hur våtmarksmiljön kan komma att påverkas av arbetet med att placera kompositstolpe respektive impregnerad trästolpe i våtmark. Kräver de olika stolptyperna fundament? Ni nämner även att stålstolpe kan vara ett alternativ (i närheten av Börtingberg), hur kan våtmarksmiljön komma påverkas av den stolptypen?*

I första hand anpassas stolplplaceringen vid detaljprojektering till torr/fast mark. Om det inte är möjligt att undvika att placera stolpar i våtmarker, kan portalstolpar i komposit att användas. För känsliga områden med våtmark eller grundvatten är kompositstolpe att föredra eftersom materialemissioner är begränsade och impregnering undviks att lokalt förorena vatten. Bedömning av vilket material/stolptyp som ska användas bedöms för varje stolplplats vid detaljprojektering.

För resning av ledningsstolpar i komposit/trä krävs generellt ingen särskild grundläggning /fundament. Anläggningen sker med hjälp av entreprenadmaskiner. Stolpar grävs ned på cirka två meters djup i marken, varefter schakten kring stolparna återfylls med uppgrävda massor och stolpen fixeras. De stolpar som kräver stagförankring förankras i första hand med naturligt material såsom sten och eller block. Finns inte naturligt material tillgängligt kan impregnerat trämaterial, alternativt betongslipers, komma att nyttjas. Impregneringsmedlet i stagförankringen är detsamma som stolparna impregneras med. I områden med berg i dagen fästs stolparna med bergöglor i berget. När stolpresningen är klar monteras återstående ledningsutrustning.

Stålstolpar kan byggas högre och därmed ge en ännu längre spannlängd än trä- och kompositstolpar och kan därför bli aktuellt över långa passager, för att undvika stolplplatser i och påverkan på vattenområden. Stålstolpar kräver dock, så som tidigare beskrivet, betongfundament vilka placeras utanför vattenområdet.

6. *I er ansökan skriver ni om två tjäderlekplatser som kommer att påverkas av ledningssträckningen. Förklara varför ni inte kan undvika dem. Vilka eventuella hänsyns-åtgärder kommer ni vidta för att minska negativ påverkan på spelplatserna?*

Sökanden har för avsikt att anpassa stolplplacering så att tjäderspelsplatserna om möjligt kan undvikas. Ansökt sträckning har justerats efter fågelinventeringen och går strax norr om tjäderspelsplats nummer 2, sträckningen har även anpassats utifrån avstånd till bebyggelse, en [redacted] Vid tjäderspelsplats nr 1 har möjligheten till sträckningsjustering begränsats av [redacted] Stolplplacering kommer att sättas i kommande detaljprojektering och först i det skedet avgörs huruvida tjäderspelsplatserna helt kan undvikas.

I enlighet med Skogsstyrelsens vägledning för hänsyn till fåglar, se punkt 8 nedan, så ska sökanden att undvika avverkning inom 500 meter från lekplatscentrum under perioden 10 april till 15 juni.

7. *Komplettera med vart och på vilket avstånd de kända aktiva boplatser för ugglor finns längs planerad ledning.*

Inventeringen av ugglor har indikerat att det kan finnas aktiva boplatser för [redacted] vid [redacted]. Sökanden avser därför att undvika avverkning på sträckan mellan [redacted] under perioden 15 februari till 10 juli. Eventuellt kan ytterligare inventering genomföras i senare skede/inför entreprenaden för att lokalisera aktuella boplatser och avgränsa hänsynsområdet.

8. Ni skriver i MKB på sid 42 att (störande) moment vid byggnation kommer genomföras utanför aktuella fågelarters huvudsakliga häckningstid, vilka tidpunkter menar ni? Förtydliga/definiera vad ni menar med "skogliga åtgärder" och "moment vid byggnation" som nämns under hänsynsåtgärder. Inventeraren rekommenderar tex. att anläggningsarbeten ska undvikas, ingår det i "skogliga åtgärder"?

Sökanden avser att följa de vägledningar för fågelarter som SLU tagit fram på uppdrag av Skogsstyrelsen, [Vägledning för hänsyn till fåglar - Skogsstyrelsen](#). Med skogliga åtgärder avses avverkning och röjning av ledningsgata, och med moment vid byggnation avses arbete med stora maskiner som ger upphov till bullerstörning. Grundläggning och resning av stålstolpar inom Jåvan ekopark kommer dock att genomföras under sommarhalvåret när området inte nyttjas för renbete, se även punkt 12 nedan.

Med anläggningsarbeten avses grundläggning (där så krävs), stolpresning och återfyllnad.

Rennäring

9. Förtydliga i vilken mån ni avser anpassa arbetet för att minimera påverkan när renarna vistas i området och vid framtida underhållsarbete. Beskriv även hur ni planerar att genomföra nämnd dialog.

Arbetsmetoden med dialog bygger på att Sökanden tidigt etablerar en kontakt med samebyn och nyttjar den kunskap som samebyn besitter om hur och när renskötseln bedrivs i det specifika området och hur renarna brukar bete sig vid störningar. Dialogen mellan Vattenfall och samebyn är viktig för att de två verksamheterna ska kunna nyttja området. Hur dialogen i detalj kommer att genomföras styrs utifrån behov och möjlighet till delaktighet hos samebyn. Dialogen är tänkt att vara ett samspel mellan Vattenfall och samebyn och det är därmed inte lämpligt att Vattenfall ensam slå fast formerna för dialogen.

I samband med detaljprojektering är det lättare för samebyn att föreslå eventuella åtgärder på konkreta platser som Vattenfall kan ta ställning till. Var och exakt vilka åtgärder som kan utföras är det bara samebyn som har kunskap om. En kommunikationsplan kommer att tas fram tillsammans med samebyn där dialogen specificeras. Dialogen säkerställs genom att inkluderas i den miljöåtgärdsplan som alltid upprättas och som entreprenören har att rätta sig till.

Så som beskrivet i miljökonsekvensbeskrivningen måste ledningsgatan kontinuerligt underhållas genom röjning. Röjningsarbete sker huvudsakligen motormanuellt och genomförs ej under vinterbetesperioden. Avverkning av farliga kanträd och annat underhåll kan bli aktuellt även under vinterhalvåret, berörd sameby ska då informeras inför åtgärd och om möjligt kan anpassningar av arbetet ske för att mildra påverkan.

I den miljöåtgärdsplan som tas fram för projektet listas föreslagna skadeförebyggande åtgärder och skyddsåtgärder samt eventuella villkor i kommande beslut. Miljöåtgärdsplanen syftar till att säkerställa att eventuella villkor och den hänsyn som Vattenfall åtagit sig efterlevs både i byggskedet och vid framtida underhåll.

10. Motivera er bedömning ytterligare och förtydliga hur ni kommit fram till att ledningen innebär måttlig påverkan på rennäringen.

Bedömningen bygger på de bedömningsgrunder som presenteras i Tabell 1 i MKB. Verksamheten bedöms, invägt skadeförebyggande åtgärder, medföra en påverkan av måttlig art och omfattning som innebär en försämring av områdets värde som renbetesmark. Vald sträckning har anpassats för att minimera intrånget i kärnområde av riksintresse genom att nyttja befintlig kraftledningsgata och välja en sträckning som skär kärnområdet i dess utkant.

Avverkning för planerad kraftledningsgata, där så krävs, innebär en förlust av hänglavsbete lokalt där hänglav förekommer. I övrigt finns tillgången till betesmarken i och kring den sökta ledningen fortfarande kvar och marken kan nyttjas av samebyn även när ledningen uppförts. Den påverkan som ledningen medför på sträckan genom kärnområdet av riksintresse för rennäringen bedöms inte påtagligt försvåra rennäringens bedrivande under driftskedet i den mening som avses i 3 kapitlet 5 § 2 st. miljöbalken.

Under byggskedet uppstår störningar lokalt och temporärt, och utan hänsyn och anpassning skulle byggnationen kunna medföra stora konsekvenser för samebyn under byggtiden. Genom att uppföra ledningen inom och i nära anslutning till kärnområdet under sommarhalvåret, det vill säga under den period som renarna ej är på platsen, bedöms konsekvenserna mildras och konsekvensen bli måttlig. Genom dialog, se punkt 9 ovan, kan ytterligare anpassningar göras på en mer detaljerad nivå för att minimera störning under byggskedet.

11. Utveckla de kumulativa effekterna (tillfälliga och permanenta) som ledningen eventuellt medför för rennäringen och aktuella samebyar specifikt.

De kumulativa effekterna finns beskrivna under avsnitt 8 i bifogad *Konsekvensbedömning av planerad 150 kV luftlednings påverkan på Vapsten sameby*. Rapporten ingick i handlingarna till den tidigare ansökan som återkallades efter remiss och bygger därmed på andra ledningssträckningar än nu ansökt. Utredningsområdet, planerade vindkraftparker och berörd sameby är dock desamma. Redovisningen av vilka verksamheter som förekommer och planeras inom samebyns område, samt hur rennäringen kan påverkas av rovdjurstryck, klimatförändringar och terrängfordon gäller även för nu föreliggande ansökningar. Rapporten bifogas i Bilaga I.

De planerade ledningarna bidrar till den kumulativa påverkan på den aktuella samebyn under byggtiden då störningar kommer att uppstå vid avverkning av ledningsgata och uppförande av ledningskonstruktionen. Även byggnation av station Risliden samt planerade ledningar mellan Risliden och Granmormyran samt mellan Risliden och Norrbäck kommer att ge upphov till mänsklig aktivitet och bullrande maskiner under byggtiden vilket bidrar till den kumulativa påverkan. De planerade ledningarna bidrar även till de permanenta kumulativa effekterna på rennäringen och den specifika samebyn då avverkning av ledningsgata liksom skogsbruk innebär en direkt förlust av hänglavbete. Genom anpassning och hänsyn i respektive projekt bedöms även bidraget till sammantagna påverkan kunna begränsas, se även ärende 2021-103743 och 2023-102868.

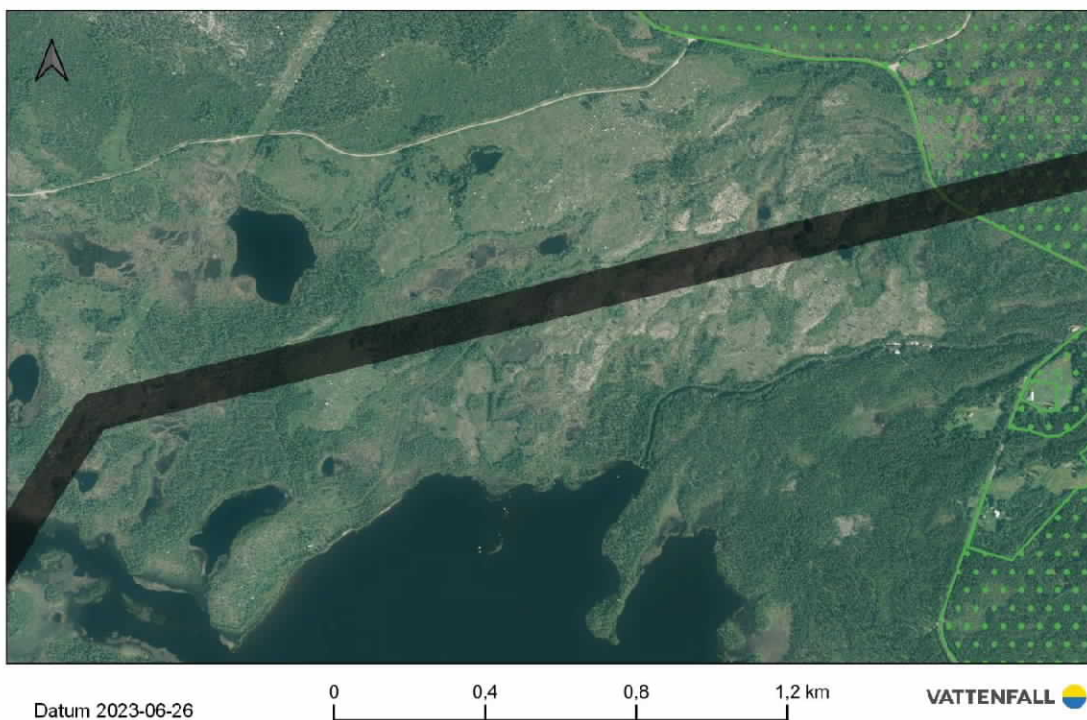
Barriäreffekter kan vara hinder i landskapet som helt hindrar renarna från att passera, som till exempel stängsel eller starkt trafikerade vägar, eller hinder som leder till att renarna förändrar sitt beteende. Ledningsgator, både nya och befintliga, kan i sig fungera som barriärer om än inte på samma konkreta sätt som t.ex. ett stängsel. Barriäreffekter kan öka spridningen av renhorden samt att renarna hittar nya vandringsstråk istället för att följa ursprungliga vandringsleder. Det kan leda till merarbete för renskötarna i form av ökad bevakning. När ledningsgator nyttjas till friåkning med terrängfordon kan detta förstärka barriäreffekten av ledningsgator. Skoterkörning är något som ligger utanför Sökandens möjlighet att påverka då tillåtligheten för körning är något som regleras i terrängkörningsförordningen och av berörda myndigheter.

Ledningarna har till stor del planerats att dras parallellt med befintlig infrastruktur i området, detta för att minimera uppkomsten av nya barriäreffekter. Tillkommande barriäreffekter bedöms främst uppkomma där luftledningarna ska dras genom tidigare obruten terräng.

De sammantagna effekterna av olika verksamheter inom samebyns betesområde medför att flexibiliteten för rennäringen minskar vad gäller betesmarker. Effekten förstärks i takt med att ostörda områden minskar. Den aktuella ledningen bedöms i sammanhanget ha en större betydelse ur ett helhetsperspektiv än den direkta påverkan.

12. I den fortsatta delen av sträckningen västerut, de ca 3,5 km i obruten mark fram till Svk:s ledning, har det under konsultationen framkommit att störningar på vintern kan ge stora konsekvenser för samebyn och renarnas vinterbete. För att minska påverkan på rennäringen, finns det möjlighet att bygga/anlägga även den del av ledningen som uppförs i träportalutförande under sommarhalvåret? Om inte, förklara varför.

På sträckan mellan ekoparksgränsen och Svenska kraftnäts ledning (UL1 S4-5) i väster korsar den ansökta ledningssträckningen avverkad produktionsskog/ungskog till stor del, bedömning baserad på ortofoton och utförd avverkning (Skogsstyrelsens Skogliga grunddata). Se Figur 2 nedan. Sträckningsvalet har, genom föreslagen plats för vinkelstolpe, anpassats efter att minimera påverkan på naturvärden, tjärnar och våtmarker. Genom att välja en sträckning som till stora delar är avverkad de senaste 20 åren bedöms störningen bli mindre än i äldre skog.

Figur 2. Ansökt sträckning mellan ekoparken (markerad med grön rastrening) och UL1 S4-5. Ortofoto ©Metria.

För att sätta en avgränsning och styrning till en viss tid på året för anläggningsarbetet måste flera aspekter beaktas. Fågelförekomst och häckningsperiod styr möjligheten att avverka och bygga under vår/sommar, våtmarker och annan känslig mark styr möjligheten att kunna bygga på icke tjälad mark. Sökanden har identifierat sträckan inom kärnområdet och ekoparken som ett sådant område där byggnation under sommarhalvåret och en konstruktion som ger smalare ledningsgata minskar påverkan på rennärings och naturmiljön utan att medföra allt för stora miljöeffekter på andra aspekter.

Med vänliga hälsningar

Tillståndsspecialist